

SÖZCÜK TÜRLERİ KAVRAM HARİTALARI

İSİMLER (ADLAR)

Tüm varlık ve kavramları karşılayan kelimelere isim denilmektedir

ANLAMLARINA GÖRE

YAPISINA GÖRE

1. Varlıklara Verilişine Göre

1. Özel İsim
2. Cins İsim

3. Varlıkların Sayısına Göre

1. Tekil İsim
2. Çoğul İsim
3. Topluluk İsmi

2. Varlıkların Oluşuna Göre

1. Somut İsim
2. Soyut İsim

1. Basit İsim

2. Türemiş İsim

3. Birleşik İsim

SIFATLAR (ÖN ADLAR)

İsimlerin önüne gelerek isimleri renk, şekil, durum, sayı vb. yönlerden niteleyen veya belirten sözcüklere sıfat denir.

NİTELEME SIFATLARI

Varlıkların durumlarını, biçimlerini, özelliklerini, renklerini kısaca nasıl olduklarını bildiren sözcüklerdir.

İsimlere sorulan "Nasıl?" sorusunun cevabıdır.

BELİRTME SIFATLARI

1. İşaret sıfatları
Varlıkları işaret yoluyla belirten sıfatlardır.
İsimlere sorulan "Hangi?" sorusuna cevap verir.

2. Sayı sıfatları
Varlıkları sayı yoluyla belirten sıfatlardır.
Dörde ayrılır:
Asıl Kesir
Sıra paylaşırma

3. Belgisiz sıfatlar
Varlıkları sayı ve miktar bakımından tam olarak belirtmeyen sözcüklerdir.

4. Soru sıfatları
İsimleri soru yoluyla belirten, isimleri anlamca tamamlayan soru sözcükleridir.
Soru sıfatlarının cevabı yine sıfattır.

ZARFLAR (BELİRTEÇLER)

Fiillerden, fiilimsilerden, sıfatlardan veya zarflardan önce gelerek onların özelliklerini, zamanını, yönünü, miktarını belirten sözcüklere zarf denir.

DURUM ZARFLARI

Fiilin bildirdiği işin, oluşun veya hareketin durumunu, özelliğini veya sebebini belirtir.

Fiille sorulan "nasıl?" veya "neden, niçin, niye?" sorularına cevap verir.

ZAMAN ZARFLARI

Fiilin bildirdiği işin, oluşun veya hareketin zamanını belirten zarflardır.

Fiille sorulan "ne zaman?" sorusuna cevap verir.

MİKTAR ZARFLARI

Bir fiilin, bir sıfatın veya zarfın miktarını, ölçüsünü belirten zarflardır.

Fiille, sıfata veya zarfa sorulan "ne kadar?" sorusuna cevap verir.

YER-YÖN ZARFLARI

Fiilleri veya fiilimsileri yer-yön bakımından belirtir.

Fiille sorulan "nereye?" sorusuna cevap verir.

Yön zarfları yalın (ek almamış) halde kullanılırlar.

SORU ZARFLARI

Fiilleri veya fiilimsileri soru bakımından belirten zarflardır.

ZAMIRLER (ADILLAR)

İsmin yerine kullanılan kelimelere zamir (adıl) denir.

KİŞİ ZAMIRLARI

İnsan isminin yerini tutan kelimelere kişi zamiri denir.

1. tekil = ben	1. çoğul = biz
2. tekil = sen	2. çoğul = siz
3. tekil = o	3. çoğul = onlar

İŞARET ZAMIRLARI

Varlıkların adını söylemeden, onları işaretleyerek göstermeye yarayan sözcüklerdir.

"Bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, şuraya, oraya, burası, şurası, orası, öteki vb."

Ek Halindeki Zamirler

1. İyelik Zamirleri

Ek halinde olup getirildiği ismin hangi şahsa ait olduğunu bildirir.

Bunlar aynı zamanda iyelik ekleridir.

2. İlgili Zamirleri

Cümlede daha önce geçmiş bir ismin yerini tutan "-ki" eki ilgili zamiridir.

Bu zamir kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır.

SORU ZAMIRLARI

İsimlerin yerini soru yoluyla tutan sözcüklere soru zamiri denir.

"Ne, kim, kimi, hangisi, kaç, nereye, nerede, nereden vb." sözcükler soru zamirleridir.

BELGİSİZ ZAMIRLAR

Varlıkların yerini tutmalarına rağmen hangi varlığın yerine kullanıldığı tam ve açıkça belli olmayan sözcüklerdir.

"Bazıları, biri, kimi, hepsi, herkes, kimse, birçoğu, birkaç, şey vb." sözcükler belgisiz zamirlerdir.

GEÇİŞ ve BAĞLANTI İFADELERİ

Bir konu hakkında düşüncemizi ifade ederken, kelimeler veya cümleler arasında geçiş ve bağlantı ifadeleri kullanırız.

EDAT (İLGEÇ)

Tek başlarına bir anlam taşımayan, kendisinden önceki kelimeyle ilgi kurarak cümle içinde anlam kazanan sözcüklerdir.

Dilimizde "gibi, kadar, ile, için, dolayı, ötürü, yalnız, ancak, tek, üzere, sanki, -e doğru, -e karşı..." en çok kullanılan edatlardandır.

BAĞLAÇ

Eğ görevli sözcük ve sözcük gruplarını, anlamca ilgili cümleleri birbirine bağlayan sözcüklere bağlaç denir.

Başlıca bağlaçlar şu şekildedir:

ve, veya, ya, ya da, yahut, veyahut, de, bile, dahi, ki, ile, yalnız, ancak, ama, fakat, lakin, ne var ki, kaldı ki, bile, hele, üstelik, bir de, öyle ki, madem, mademki, meğer, meğerki, meğerse, yeter ki, öyleyse, oysa, oysaki, ise, halbuki, çünkü, hatta, yoksa, gerek... gerek, ister... ister, olsun... olsun, ne... ne, ya... ya, hem... hem, bir... bir

ÜNLEM

Sevinç, korku, şaşırma, heyecan, üzüntü gibi duyguları belirten sözcüklere denir.

FIİL (EYLEM)

Bir eylemi, bir durumu veya bir oluşu anlatan sözcüklere fiil (eylem) denir.

Anlamlarına Göre Fiiller

- İŞ (KILIŞ) FİİLERİ
- DURUM FİİLLERİ
- OLUŞ FİİLLERİ

Yapılarına Göre Fiiller

- BASİT FİİLER
- TÜREMİŞ FİİLLER
- BİRKEŞİK FİİLLER